Oplegnotitie update Nota Archeologie
Gemeente Drimmelen

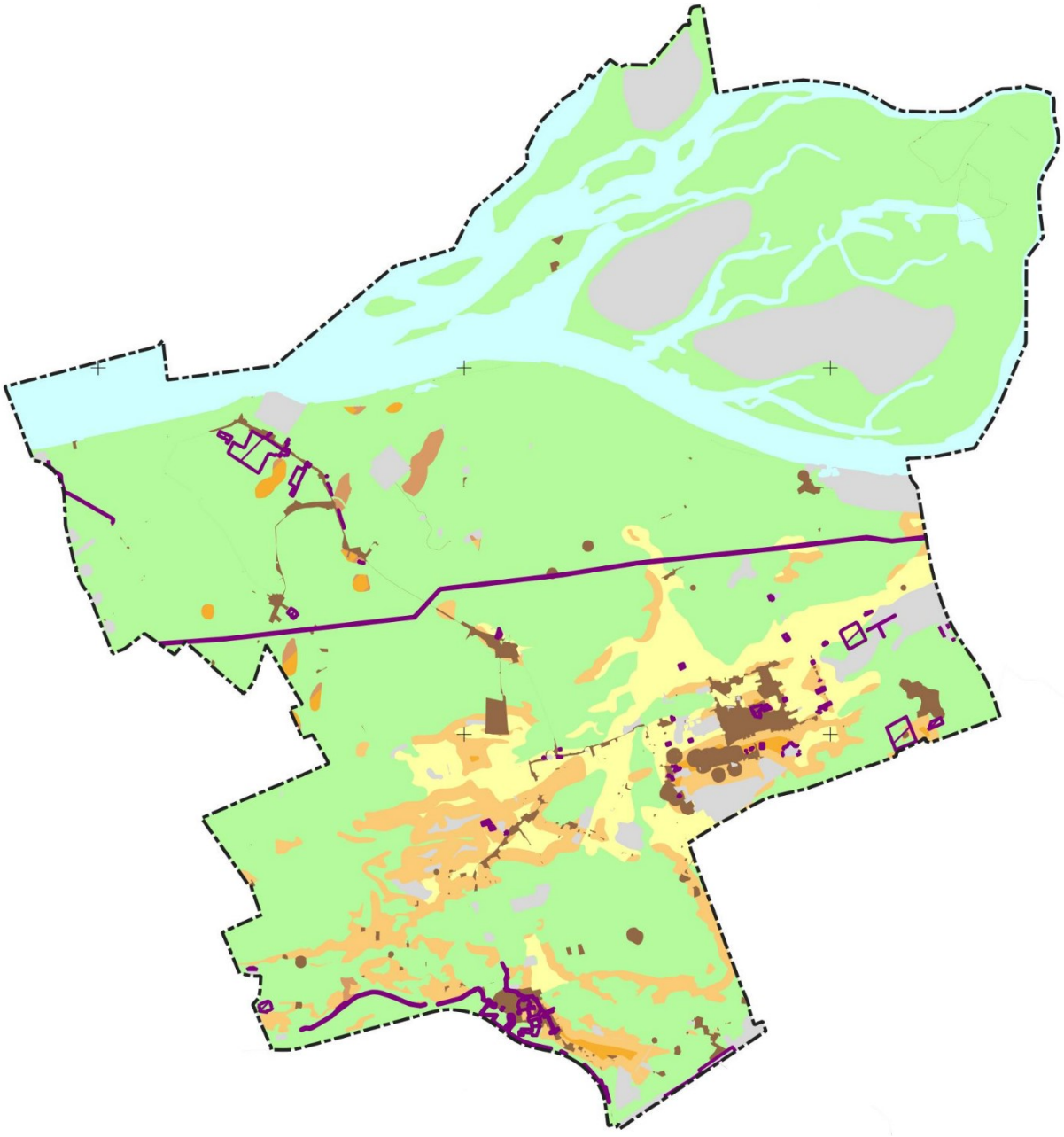

Voorwoord
Op 24 januari 2013 stelde de gemeenteraad van Drimmelen voor het eerst een gemeentelijk archeologiebeleid vast; de 'nota Archeologie, gemeente Drimmelen'. Sindsdien is de landelijke wet- en regelgeving omtrent Erfgoed gewijzigd en zijn er meer veranderingen op komst. De gemeente Drimmelen sorteert voor op de aankomende veranderingen door op dit moment het archeologiebeleid te updaten.

Voor u ligt de oplegnotitie die de update vormt van de Nota Archeologie. De Nota is achteraan deze notitie gevoegd. Hiermee is het archeologiebeleid actueel.

Landelijke wet- en regelgeving

Wet op de archeologische monumentenzorg 2007 (Wamz)
Sinds september 2007 is de zorg voor het archeologisch erfgoed een wettelijke taak voor de gemeente geworden. Dit is een uitvloeisel van het Verdrag van Malta, dat door Nederland in 1992 werd ondertekend en dat op 1 september 2007 in de Nederlandse wetgeving werd verankerd via de Wet op de archeologische monumentenzorg (Wamz). Sinds die datum zijn gemeenten op basis van de herziene Monumentenwet verplicht om bij ruimtelijke plannen "rekening te houden met de in de grond aanwezige dan wel te verwachten (archeologische) monumenten". Met de wijziging van de Wet op de ruimtelijke ordening (Wro) in juli 2008 is voornamelijk de gemeente formeel het bevoegd gezag geworden voor de omgang met archeologische waarden bij beslissingen in het kader van de ruimtelijke inrichting van het gemeentelijk grondgebied.

De gemeente Drimmelen heeft vervolgens invulling gegeven aan haar archeologische zorgplicht door een gemeentelijke archeologiekaart met bijbehorend beleidsdocument (Nota Archeologie) op- en vast te stellen. Dit archeologiebeleid fungeert tot op heden als onderbouwde onderlegger voor bestemmingsplannen ter bescherming van de archeologische resten die in de bodem aanwezig (kunnen) zijn.

Erfgoedwet 2016 en toekomstige Omgevingswet m.b.t. archeologie
Op 1 juli 2016 is de Erfgoedwet in werking getreden: één integrale wet die betrekking heeft op museale objecten, musea, monumenten en archeologie op het land en onder water. De Erfgoedwet bundelt eerdere wet- en regelgeving voor behoud en beheer van het cultureel erfgoed in Nederland. Het uitgangspunt is dat de beschermingsniveaus zoals die in de eerdere wetten en regelingen golden tenminste worden gehandhaafd.

De Erfgoedwet vormt samen met de toekomstige Omgevingswet de opvolger van de Monumentenwet 1988 en daarmee ook de Wamz. Laatstgenoemde twee wetten zijn derhalve met de inwerkingtreding van de Erfgoedwet vervallen. Voor het aspect archeologie is er met de komst van de Erfgoedwet vrijwel niets veranderd. De grootste impact van de wet is het feit dat archeologische bedrijven niet meer werken onder een opgravingsvergunning van de Minister van OC&W, maar dat ze zich voor verschillende werkzaamheden moeten certificeren.
Zolang de Omgevingswet nog niet in werking getreden is, is ten aanzien van de archeologische erfgoedzorg sprake van een overgangsregeling. Deze overgangsregeling is opgenomen in artikel 9.1 van de Erfgoedwet. De regeling houdt in dat de bepalingen uit de Monumentenwet 1988 met betrekking tot archeologie van toepassing blijven, tot het moment van inwerkingtreding van de Omgevingswet.

Een ander aspect dat van invloed is op de omgang met archeologie en dan met name met betrekking tot de gemeentelijke archeologiekaart is het 'amendement Ronnes' uit 2015. Door dit amendement moeten gemeenten niet alleen meer "rekening houden met de in de grond aanwezige dan wel te verwachten (archeologische) monumenten" zoals dat sinds 2007 moet, nu moet dit ook "aantoonbaar" zijn. Een gevolg hiervan is dat een kwaliteitsslag nodig is van de gemeentelijke archeologiekaart. Daarnaast bleek deze kaart simpelweg toe aan vernieuwing omdat er inmiddels nieuwe wetenschappelijke theorievorming is, nieuw en gedetailleerder kaartmateriaal bestaat en niet te vergeten is er de informatie uit de diverse uitgevoerde archeologische onderzoeken binnen de gemeentegrenzen.

De gemeente Drimmelen heeft daarom een nieuwe archeologiekaart op laten stellen, ter vervanging van de bestaande kaart. Drimmelen is hierbij samen opgetrokken met de gemeenten Etten-Leur, Oosterhout en Moerdijk. Hiermee voldoen de vier gemeenten aan de eisen die de nieuwe en aanstaande wet- en regelgeving vraagt.
De gemeente Drimmelen gaat de nieuwe archeologiekaart voor het gemeentelijk grondgebied borgen via een parapluplan archeologie. Dit parapluplan wordt na inwerkingtreding van de Omgevingswet één-op-één opgenomen in het omgevingsplan.

Waarom archeologie?

Het beschermen en behouden van archeologisch erfgoed als bron van het Europese gemeenschappelijke geheugen is het doel van het verdrag van Malta. Het gaat om onze voorouders en dus onze identiteit. We kunnen veel leren van die voorouders, bijvoorbeeld over hoe men woonde, wat men at en hoe met de doden werd omgegaan. Maar archeologie kan ook een bijdrage leveren aan hedendaagse maatschappelijke thema's, zoals aanpassing aan aan het veranderende klimaat en de gevolgen van menselijk handelen op de natuurlijke omgeving.
Archeologische resten zijn de enige informatiebron van het verleden van voor de komst van het schrift (prehistorie). Daarnaast levert archeologie een belangrijke en onbevooroordeelde aanvulling op de geschreven geschiedenis (historie). Tekstuele bronnen zijn namelijk altijd gekleurd door omgeving, tijdsgeest en de auteur. Bovendien was in het verleden lang niet iedereen geletterd, waardoor geschreven bronnen grote blinde vlekken kennen. Deze kunnen worden opgevuld door archeologische kennis.
Elk archeologisch onderzoek, hoe klein ook, levert een stukje op van de puzzel van ons verleden. Na onderzoek weten we meer over het lokale plaatje en veel onderzoeken samen vullen het grote plaatje aan.
Archeologie, maar ook erfgoed in het algemeen, kan natuurlijk ook een enorme meerwaarde geven aan een ruimtelijke ontwikkeling; het brengt zoveel meer als er een verbinding wordt gelegd met het verleden van de plek zelf!

Belangrijke materie dus. Maar kwetsbaar. Daarom zet de wetgever in op het behouden van het archeologisch erfgoed, dat van ons allemaal is. Wat de omgang met dit ondergrondse erfgoed ingewikkeld maakt, is dat het bodemarchief verborgen is voor het menselijk oog. Dit terwijl veel ruimtelijke ontwikkelingen juist leiden tot verstoring van de bodem en de daarin bewaarde archeologische resten. Daarbij komt het feit dat een bodemverstoring niet ongedaan gemaakt kan worden: zonder onderzoek zouden de archeologische resten onherstelbaar beschadigd raken of, erger nog, voor altijd verloren gaan. Door de beperkte zichtbaarheid en kwetsbaarheid is het voor gemeenten een uitdaging om goed om te gaan met dit bodemarchief. Tegelijkertijd ligt er een wettelijke plicht om archeologische resten *in* of *ex situ* te behouden. Als het niet mogelijk is om archeologische resten te behouden in de bodem (*in situ)*, dan moeten ze veiliggesteld worden middels archeologisch onderzoek (*ex situ)*. Een gedegen beleid met betrekking tot archeologie is dus van groot belang.

Conform de landelijke wet- en regelgeving geldt bij archeologisch onderzoek het 'veroorzaker betaalt'-principe; zou een bodemingreep niet worden uitgevoerd, dan blijven de resten immers onaangetast bewaard zonder verdere onderzoekskosten. Door dit veroorzakersprincipe kunnen gemeenten voorwaarden stellen aan de omgang met het bodemarchief. Vanuit het oogpunt van rechtmatigheid en het voeren van goed beleid is het van belang dat gemeenten in hun ruimtelijk beleid hierop anticiperen middels het eigen archeologische beleidsinstrumentarium dat ook bekend is bij de initiatiefnemer van de ruimtelijke ontwikkeling c.q. bodemverstoorder (grondeigenaren, ontwikkelaars of de gemeente zelf). Dit regelt de gemeente via de vertaling van het archeologiebeleid in het bestemmingsplan en later in het omgevingsplan. De daaropvolgende omgevingsvergunning wordt getoetst aan de regels die daarin worden gesteld. De gemeente heeft een handhavende taak m.b.t. de uitvoering van de archeologische monumentenzorg.

De archeologiekaart[1]

De archeologiekaart vormt de basis voor het verbeelden van prioriteiten in het belang van archeologische waarden.
Aan de archeologiekaart ligt een gemeentelijke archeologische waarden- en verwachtingskaart met uitgebreide toelichting ten grondslag. Het gebied waarin de gemeente Drimmelen is gelegen, kent een rijke en turbulente geschiedenis. Het landschap heeft in de loop der tijd een aantal transities doorgemaakt die grote invloed hebben gehad op de mens, maar vice versa heeft ook het menselijk handelen de vorm van het landschap dramatisch en blijvend veranderd. Het gebied is in de voorbije 10.000 jaar meerdere keren verdronken en weer teruggewonnen door de mens. De sporen die daarbij zijn achtergebleven variëren sterk in zowel positie als aard als diepteligging. Als gevolg daarvan is de archeologische verwachting zeer gedifferentieerd in zowel tijd als ruimte (diepte). Het bepalen van de aantoonbare archeologische verwachting vroeg om volledige herziening van de eerdere kaarten.

[1] Gebaseerd op Ellenkamp *et al., 2*023.

Waarden- en verwachtingskaarten plus uitgebreide toelichting
Voor de herziening is gebruik gemaakt van zowel (nieuwe) wetenschappelijke kennis en kaartmateriaal, als van lokale archeologische vindplaats- en onderzoeksgegevens. De basis voor het archeologisch verwachtingsmodel wordt gevormd door een analyse van de wijze waarop het landschap zich door de tijd heen heeft ontwikkeld en de 'knikpunten' die zich daarin aftekenen. Die knikpunten zijn momenten waarop ofwel het landschap ofwel de autonome menselijke ontwikkeling zodanig verandert dat de wijze waarop de mens het landschap gebruikt gedwongen mee verandert. Daarom is in het verwachtingsmodel een periodisering te zien. Elke periode heeft een eigen archeologische waarden- en verwachtingskaart:

1. Jagen en verzamelen op de toendra en in het bos
2. Landbouw in een verdrinkend landschap
3. Polderende staatssamenlevingen

Deze drie verschillende archeologische waarden- en verwachtingskaarten zijn vervolgens samengevoegd tot één combinatiekaart (KB7_totaal).
Deze verschillende kaarten en de uitgebreide toelichting daarop fungeren overigens als inhoudelijk uitgangspunt voor toekomstige archeologische onderzoeken. Op de volgende pagina's zijn de verschillende onderdelen daarvan in tabelvorm weergegeven met daarbij een korte inhoudelijke toelichting.
De kaarten en toelichting zijn te raadplegen op de gemeentelijk website www.drimmelen.nl onder beleidsregels.

Beleidskaart (archeologiekaart)
De volgende stap was om op basis van de archeologische waarde of de mate van archeologische verwachting en de verwachte omvang en diepte van de vindplaatsen te komen tot een goed onderbouwd vrijstellingsregime. Dit is het feitelijke archeologiebeleid. Ook deze stap is in de tabel op de volgende pagina's opgenomen.
Zo is de route van waarden en verwachtingen naar beleid inzichtelijk gemaakt.
Om onderstaande tabel te kunnen lezen en begrijpen, moeten de combinatiekaart (KB7_totaal) en de beleidskaart (KB8_beleid) gebruikt worden.

Oud versus nieuw
Op de volgende pagina zijn de geactualiseerde beleidskaart en de oude beleidskaart weergegeven.
De oude kaart kenmerkt zich door grote vlakken met een gelijke verwachting. Met behulp van het gedetailleerde ondergrondmodel is op de nieuwe kaart een veel gedifferentieerdere zonering ontstaan die beter recht doet aan de werkelijke lokale topografie. Niet direct zichtbaar op de kaartbeelden, maar wel in de achterliggende data is het feit dat de geactualiseerde kaart inzicht geeft in de aard, datering en diepteligging van de verwachte archeologie. De beleidslijnen en vrijstellingsgrenzen zijn daarop afgestemd. Zo is onderzoek pas nodig wanneer archeologische resten daadwerkelijk bedreigd wordt door ruimtelijke ingrepen en wordt onnodig onderzoek zoveel mogelijk voorkomen. Als gevolg daarvan is het areaal met verwachtingen waarvoor een strikt archeologisch regime geldt drastisch teruggebracht. Dat betekent dus ook dat het areaal met een ruimer regime veel groter is geworden (vergelijk de groentinten op de nieuwe kaart en geeltinten op de oude kaart, zie onder). Het is niet zo dat hier helemaal geen archeologische resten worden verwacht. Door voortschrijdend inzicht is duidelijk geworden dat het landschap ook buiten de woonplaatsen op verschillende wijzen werd gebruikt. Sterker nog, de hier verwachte archeologische resten getuigen van het (herhaaldelijk) verdrinken en weer ontginnen van het gebied; feitelijk het DNA van het Drimmelense grondgebied. Vanwege de grootschaligheid van de ontginningen, kunnen deze resten echter gedocumenteerd worden door middel van extensievere vormen van archeologisch onderzoek. Dat resulteert in een milde onderzoekslast, terwijl de onderzoeksresultaten van grote waarde kunnen zijn voor het verhaal van het gebied.

De archeologische verwachtingszones zijn net anders ingedeeld dan voorheen en op basis van voortschrijdend inzicht zijn ook de vrijstellingsgrenzen verdedigbaar verruimd.
De beleidsindeling, m.a.w. de categorie-nummers, kunnen één-op-één gebruikt worden als nummering voor de dubbelbestemming 'Waarde-Archeologie' in het bestemmingsplan.

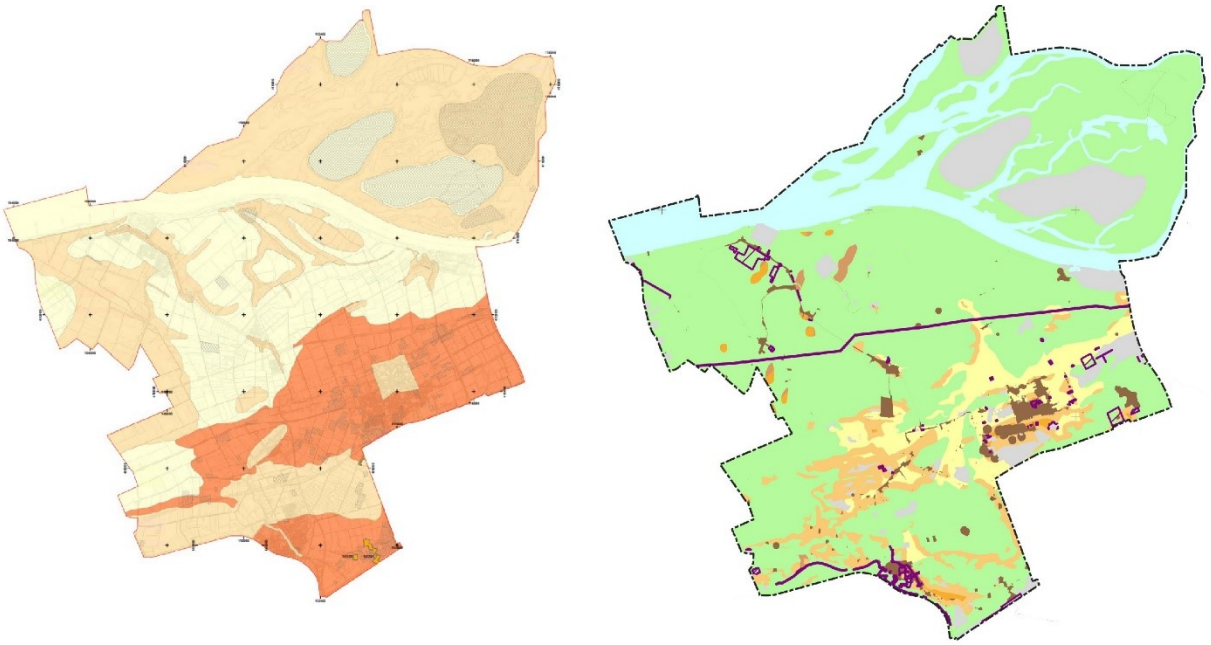

Oude beleidskaart versus nieuwe beleidskaart

Aanvullingen literatuurlijst

Parapluplan archeologie, gemeente Altena (NL.IMRO.1959.AltBP082PpluArcheo-ON01).

Ellenkamp, G.R. / B.J.G. van Snippenburg / S.P.H. Bouwmans, 2023: Verdronken en teruggewonnen. Actualisatie van de archeologiekaarten van de gemeenten Etten-Leur, Oosterhout, Drimmelen en Drimmelen, *RAAP-RAPPORT 6065.*

H.J.L.C. Koopmanschap en L. Weterings-Korthorst, 2013: *Nota Archeologie. Gemeente Drimmelen*, Drimmelen.

Legenda eenheid verwachtingskaart (KB7_totaal)	Toelichting verwachtingskaart (KB7_totaal)	Waarde beleidskaart (KB8_beleid)	Advies vrijstellingsgrenzen beleidskaart (KB8_beleid)	Onderbouwing
Beschermd Rijksmonument	Komt in de gemeenten niet voor maar wellicht wel in de toekomst, daarom wel opgenomen	1	n.v.t.	
Archeologische vindplaats ▲ en/of structuur en/of terrein	Locatie waar de aanwezigheid van archeologische resten is vastgesteld. Waar het een puntlocatie betreft is hier omheen zone met een straal van 25m (bij een vindplaats van jager-verzamelaars) of 55m (bij landbouwers en staatssamenlevingen) aangeduid, waarin de archeologische resten zich kunnen uitstrekken.	2	< 100 m2 en 40 cm -mv	In categorie 2 betreft het kleine vindplaatsen waardoor er strakke vrijstellingsgrenzen nodig zijn om ze te kunnen beschermen.
Cultuurhistorisch element	Bouwhistorische elementen zoals gekarteerd op basis van historisch kaartmateriaal, waarvan in de bodem resten bewaard kunnen zijn en zodoende te beschouwen zijn als archeologische vindplaats.	2	< 100 m2 en 40 cm -mv	In categorie 2 betreft het kleine vindplaatsen waardoor er strakke vrijstellingsgrenzen nodig zijn om ze te kunnen beschermen.
Dijk	Dijken zoals gekarteerd op basis van historisch kaartmateriaal. Voor het Lage is vastgesteld dat de bewoningssporen vooral aan de dijken gekoppeld zijn. Zodoende geldt hiervoor een hoge archeologische verwachting.	2	< 100 m2 en 40 cm -mv	In categorie 2 betreft het kleine vindplaatsen waardoor er strakke vrijstellingsgrenzen nodig zijn om ze te kunnen beschermen.
Cultuurhistorische structuur	Structuren (zoals erven en dorpskernen) zoals gekarteerd op basis van historisch kaartmateriaal, waarvan in de bodem resten bewaard kunnen zijn en zodoende te beschouwen zijn als archeologische vindplaats.	2	< 100 m2 en 40 cm -mv	In categorie 2 betreft het kleine vindplaatsen waardoor er strakke vrijstellingsgrenzen nodig zijn om ze te kunnen beschermen.
Hoge kans op vindplaatsen van jager-verzamelaars in afgedekt landschap >1m	Het betreft hier de gradiëntzones die bij uitstek werden opgezocht door de jager-verzamelaars, zodat hiervoor een hoge kans op het aantreffen van vindplaatsen geldt. Het gaat om concentraties met vuurstenen artefacten. In het Lage worden ze afgedekt door een steeds dikker worden pakket veen en/of klei, waardoor ze volledig intact bewaard (en dus van hoge waarde) kunnen zijn, maar dan op ≥ 1m diepte beneden maaiveld	2a	< 100 m2 en 100 cm -mv	Hier betreft een gerede verwachting op kleine vindplaatsen van jagers-verzamelaars omdat de bodem naar verwachting intact is en daarmee ook de te verwachten vindplaatsen. Daarom zijn er strakke vrijstellingsgrenzen nodig zijn om ze te kunnen beschermen.
Zie beleidskaart	Zie beleidskaart	2a i.c.m. 3/4/5		In het Lage komt waarde 2a soms voor i.c.m. waarde 3/4/5. Dit is een gevolg van het gelaagde landschap ter plaatse, waardoor soms aan het mv een andere waarde (3/4/5) geldt dan op >1m (2a). Er moet dan aan beide waarden getoetst worden.
Hoge kans op vindplaatsen van jager-verzamelaars	Het betreft hier de gradiëntzones die bij uitstek werden opgezocht door de jager-verzamelaars, zodat hiervoor een hoge kans op het aantreffen van vindplaatsen geldt. Het gaat om concentraties met vuurstenen artefacten. In het Hoge liggen deze aan het maaiveld, wat ze kwetsbaar maakt voor bodemingrepen.	3	< 500 m2 en 40 cm -mv	Hoewel de te verwachten vindplaatsen van jagers-verzamelaars klein zijn en strakke vrijstellingsgrenzen nodig hebben om ze te kunnen beschermen, achten wij het te verdedigen om te kiezen voor ruimere grenzen. Dit omdat de ervaring in het gebied ons leert dat de bodem vaak niet meer intact is waardoor de verwachting op deze vindplaatsen kleiner is.

Legenda eenheid verwachtingskaart (KB7_totaal)	Toelichting verwachtingskaart (KB7_totaal)	Waarde beleidskaart (KB8_beleid)	Advies vrijstellingsgrenzen beleidskaart (KB8_beleid)	Onderbouwing
Hoge kans op bewoningssporen van landbouwers en staatssamenlevingen	De delen van het landschap die van nature het meest geschikt waren voor landbouwkundig gebruik (de vruchtbare zandruggen) en daarvoor ook beschikbaar waren (dus niet afgedekt door veen en/of klei).	3	< 500 m2 en 40 cm -mv	In categorie 3 betreft het vindplaatsen met een grotere omvang dan die van categorie 2 waardoor ruimere vrijstellingsgrenzen mogelijk zijn.
Donk	Behalve de dijken vormden ook de natuurlijke donken (zandkoppen) geschikte uitvalsbases, van waaruit het landschap werd ontgonnen. Dat geldt zowel voor het middeleeuwse veenlandschap als het zeekleilandschap van na de Sint Elisabethsvloeden. Voor deze zones geldt daarom een hoge verwachting gerelateerd aan bewoningssporen uit deze periode. Op de donken die niet door de veengroei geïsoleerd raakten, zijn mogelijk ook nog bewoningssporen van voor de middeleeuwen te verwachten, zowel van de landbouwers als de jager-verzamelaars.	3	< 500 m2 en 40 cm -mv	In categorie 3 betreft het vindplaatsen met een grotere omvang dan die van categorie 2 waardoor ruimere vrijstellingsgrenzen mogelijk zijn.
Kans op door stuifzand afgedekt landschap	Hoe dit afgedekte landschap er uitziet is onbekend, het is alleen bekend dat er afgedekte (prehistorische) landschappen onder het stuifzand schuilgaan met daarin een kans op goed bewaarde (en dus waardevolle) vindplaatsen.	3a	< 500 m2 en 40 cm -mv	In categorie 3 betreft het vindplaatsen met een grotere omvang dan die van categorie 2 waardoor ruimere vrijstellingsgrenzen mogelijk zijn.
Crevasse	De crevasses vormen oppervlakkige zandplaten in het kleigebied. Vanwege die zandige textuur en de relatief hoge liggen, vormden ze geschikte woonlocaties tijdens en na de inpoldering.	4	< 1000 m2 en 40 cm -mv	In categorie 4 is de kans op vindplaatsen zoals in categorie 3 aanwezig maar, kleiner waardoor nog ruimere vrijstellingsgrenzen verdedigbaar zijn.
Kans op bewoningssporen van landbouwers en staatssamenlevingen	Zones die van nature weliswaar geschikt waren voor de landbouw, maar geleidelijk door het veen geïsoleerd raakte, waardoor ze minder goed bereikbaar en daarmee ook minder interessant waren.	4	< 1000 m2 en 40 cm -mv	In categorie 4 is de kans op vindplaatsen zoals in categorie 3 aanwezig maar, kleiner waardoor nog ruimere vrijstellingsgrenzen verdedigbaar zijn.
	Als 4, maar dan op ≥ 1m diepte beneden maaiveld	4a	< 1000 m2 en 100 cm -mv	In categorie 4 is de kans op vindplaatsen zoals in categorie 3 aanwezig maar, kleiner waardoor nog ruimere vrijstellingsgrenzen verdedigbaar zijn.
Turfvaart / haven / vaart / vliet	Vaarten, havens en vlieten zoals gekarteerd op basis van historisch kaartmateriaal, waarvan in de bodem resten bewaard kunnen zijn en zodoende te beschouwen zijn als archeologische vindplaats.	5	< 10.000 m2 en 40 cm -mv en/of M.E.R.-plicht	Deze resten komen in véél lagere dichtheden voor dan bewoningssporen uit bovenstaande categorieën maar vormen WEL het verhaal van dit deel van West-Brabant; het (herhaaldelijk) verdrinken en weer ontginnen van het gebied. Onderzoek hiernaar is extensiever van aard dan bij bovenstaande categorieën, alleen zinvol bij grote oppervlakten en dus ontwikkelingen en financieel ook minder belastend.

Legenda eenheid verwachtingskaart (KB7_totaal)	Toelichting verwachtingskaart (KB7_totaal)	Waarde beleidskaart (KB8_beleid)	Advies vrijstellingsgrenzen beleidskaart (KB8_beleid)	Onderbouwing
Polder ouder dan 1550	Betreft de gebieden die na de Sint Elisabethsvloeden als eerst werden ingepolderd. De verwachte impact van de vloeden is daarom beperkt. Zodoende zijn hier behalve sporen gerelateerd aan de inpoldering (dijken, afwateringsystemen, etc.) ook sporen van het middeleeuws veenontginningslandschap van voor de overstroming te verwachten zijn (zoals de typische maden-verkaveling).	5	< 10.000 m2 en 40 cm - mv en/of M.E.R.-plicht	Deze resten komen in véél lagere dichtheden voor dan bewoningssporen uit bovenstaande categorieën maar vormen WEL het verhaal van dit deel van West-Brabant; het (herhaaldelijk) verdrinken en weer ontginnen van het gebied. Onderzoek hiernaar is extensiever van aard dan bij bovenstaande categorieën, alleen zinvol bij grote oppervlakten en dus ontwikkelingen en financieel ook minder belastend.
Polder jonger dan 1550	Hier is de invloed van de Sint Elisabethsvloeden veel groter geweest, zodat sporen van het middeleeuws veenontginningslandschap niet meer worden verwacht. Wel zijn hier sporen gerelateerd aan de inpoldering te verwachten (dijken, afwateringsystemen, etc.).	5	< 10.000 m2 en 40 cm - mv en/of M.E.R.-plicht	Deze resten komen in véél lagere dichtheden voor dan bewoningssporen uit bovenstaande categorieën maar vormen WEL het verhaal van dit deel van West-Brabant; het (herhaaldelijk) verdrinken en weer ontginnen van het gebied. Onderzoek hiernaar is extensiever van aard dan bij bovenstaande categorieën, alleen zinvol bij grote oppervlakten en dus ontwikkelingen en financieel ook minder belastend.
Kreek	Via de kreken drong het zeewater het gebied binnen. Hier zijn zodoende resten gerelateerd aan de natte context (met name scheepvaart) te verwachten. Wanneer de kreken na verloop van tijd dichtslibden, konden ze eventueel ontgonnen worden voor de landbouw.	5	< 10.000 m2 en 40 cm - mv en/of M.E.R.-plicht	Deze resten komen in véél lagere dichtheden voor dan bewoningssporen uit bovenstaande categorieën maar vormen WEL het verhaal van dit deel van West-Brabant; het (herhaaldelijk) verdrinken en weer ontginnen van het gebied. Onderzoek hiernaar is extensiever van aard dan bij bovenstaande categorieën, alleen zinvol bij grote oppervlakten en dus ontwikkelingen en financieel ook minder belastend.
Kreekbedding	Zoals de kreek, maar dan nog lang of nog steeds watervoerend. Hier kon dus het langst gevaren worden, vandaar een **hoge** kans op resten van scheepvaart.	5	< 10.000 m2 en 40 cm - mv en/of M.E.R.-plicht	Deze resten komen in véél lagere dichtheden voor dan bewoningssporen uit bovenstaande categorieën maar vormen WEL het verhaal van dit deel van West-Brabant; het (herhaaldelijk) verdrinken en weer ontginnen van het gebied. Onderzoek hiernaar is extensiever van aard dan bij bovenstaande categorieën, alleen zinvol bij grote oppervlakten en dus ontwikkelingen en financieel ook minder belastend.

Legenda eenheid verwachtingskaart (KB7_totaal)	Toelichting verwachtingskaart (KB7_totaal)	Waarde beleidskaart (KB8_beleid)	Advies vrijstellingsgrenzen beleidskaart (KB8_beleid)	Onderbouwing
Kans op vindplaatsen gerelateerd aan begraving en economische activiteiten	Het betreft hier de zones die niet geschikt waren voor bewoning of beakkering vanwege het schrale of droge sediment, maar die daardoor wel geschikt waren voor begraving (inhumatie en/of crematie) van de doden.	5	< 10.000 m2 en 40 cm - mv en/of M.E.R.-plicht	Deze resten komen in véél lagere dichtheden voor dan bewoningssporen uit bovenstaande categorieën maar vormen WEL het verhaal van dit deel van West-Brabant; het (herhaaldelijk) verdrinken en weer ontginnen van het gebied. Onderzoek hiernaar is extensiever van aard dan bij bovenstaande categorieën, alleen zinvol bij grote oppervlakten en dus ontwikkelingen en financieel ook minder belastend.
Kans op vindplaatsen gerelateerd aan economische en infrastructurele activiteiten	De delen van het landschap die niet voldeden aan de criteria voor bewoning of begraving, maar die wel anderszins werden gebruikt, bijvoorbeeld voor grondstofwinning, de aanleg van greppelsystemen of paden. Het gaat veelal om lokale of lijnvormige elementen in veel lagere dichtheden dan de sporen gerelateerd aan bewoning.	5	< 10.000 m2 en 40 cm - mv en/of M.E.R.-plicht	Deze resten komen in véél lagere dichtheden voor dan bewoningssporen uit bovenstaande categorieën maar vormen WEL het verhaal van dit deel van West-Brabant; het (herhaaldelijk) verdrinken en weer ontginnen van het gebied. Onderzoek hiernaar is extensiever van aard dan bij bovenstaande categorieën, alleen zinvol bij grote oppervlakten en dus ontwikkelingen en financieel ook minder belastend.
Kans op vindplaatsen gerelateerd aan de natte context	In de natte delen van het landschap kan een goed geconserveerde en bijzondere archeologische dataset bewaard zijn, omdat ook de organische component bewaard kan zijn. Het gaat dan onder andere om beekovergangen, jachtattributen, resten van veenontginning en turfwinning, paleo-ecologisch materiaal en resten van scheepvaart.	5	< 10.000 m2 en 40 cm - mv en/of M.E.R.-plicht	Deze resten komen in véél lagere dichtheden voor dan bewoningssporen uit bovenstaande categorieën maar vormen WEL het verhaal van dit deel van West-Brabant; het (herhaaldelijk) verdrinken en weer ontginnen van het gebied. Onderzoek hiernaar is extensiever van aard dan bij bovenstaande categorieën, alleen zinvol bij grote oppervlakten en dus ontwikkelingen en financieel ook minder belastend.
	Als 5, maar dan op ≥ 1m diepte beneden maaiveld	5b	< 10.000 m2 en 100 cm - mv en/of M.E.R.-plicht	Deze resten komen in véél lagere dichtheden voor dan bewoningssporen uit bovenstaande categorieën maar vormen WEL het verhaal van dit deel van West-Brabant; het (herhaaldelijk) verdrinken en weer ontginnen van het gebied. Onderzoek hiernaar is extensiever van aard dan bij bovenstaande categorieën, alleen zinvol bij grote oppervlakten en dus ontwikkelingen en financieel ook minder belastend.

Legenda eenheid verwachtingskaart (KB7_totaal)	Toelichting verwachtingskaart (KB7_totaal)	Waarde beleidskaart (KB8_beleid)	Advies vrijstellingsgrenzen beleidskaart (KB8_beleid)	Onderbouwing
Water	In de grote open wateren zijn resten gerelateerd aan scheepvaart te verwachten.	5a	M.E.R.-plicht	Maatwerk
Lage kans op vindplaatsen	Deel van het landschap dat aan geen enkele specifieke voorwaarde voor menselijk gebruik voldoet.	6	Geen restricties	Spreekt voor zich
Verstoord	Gebied waar grootschalig door de mens in het reliëf is ingegrepen (afgegraven of opgehoogd), waardoor het natuurlijk landschap onherkenbaar is verstoord.	6	Geen restricties	Spreekt voor zich

K:\ALGEMEEN\Gemeenschappelijk\Archeologie\stukken archeologiebeleid 2013\nota_archeologie_gemeente_drimmelen_2013.pdf